

**Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ**

**Роль та місце правоохоронних органів
у розбудові демократичної правової держави**

**Матеріали
XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції**

26 березня 2020 року

Одеса
ОДУВС
2020

УДК 351.74
Р68

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення
статей, які суттєво перевищували пропоновані обсяги

Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демокра-
P68 тичної правової держави: матеріали XII міжнар. наук.-практ.
інтернет-конф., м. Одеса, 26 березня 2020 р. Одеса: ОДУВС,
2020. 268 с.
УДК 351.74

*Косарська О. В.,
к. пед. наук, доцент, провідна наукова співробітниця
відділу організації наукової роботи ОДУВС
Велетнюк Н. С.,
студентка 3 курсу Ф-1 ННПК «Право»*

ОКРЕМІ СОЦІАЛЬНО-КРИМІНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ СЕРЕД МОЛОДІ

Огляд чинного законодавства України в сфері протидії наркозлочинності, а також аналіз сучасної юридичної, психологічної, медичної, педагогічної, кримінологічної, соціологічної думки, що відбилося в роботах вітчизняних та зарубіжних авторів: Ю.А.Алфьорова, Ю.М.Антоняна, Ю.В.Бауліна, В.А.Бублейника, М.Ю.Валуйської, В.В. Василевича, І.М.Даньшина, О.М.Джузи, А.Ф. Зелінського, В.Г. Козулі, Н.Ф. Кузнецової, Ю.Г. Пономаренка, В.Г. Пшеничного, В.Є. Середи, О.С.Стеблинської, С.А. Шалгунової та інші, доводить, що проблема протидії наркозлочинності є багатоаспектним соціальним явищем, яке з кожним роком, на жаль, не втрачає своєї актуальності, а навпаки поглиблюється.

На підставі цього ми розглянемо лише окремі аспекти, а саме поєднання соціально - медичних та соціально - кримінологічних факторів, що впливають на поширення наркозлочинності.

По-перше, з огляду соціально-медичного аспекту поширення наркозлочинності, на нашу думку, слід віднести наступні проблеми

1) Переважність серед молоді України форми **ін'єкційного вживання наркотиків**, що саме по собі збільшує ризики зараження небезпечними невиліковними хворобами, як : ВІЛ(СПІД), гепатитами В,С.

Так, за оціночними даними в Україні 346 тис. вживають ін'єкційні наркотики(здебільш це опіоїди або стимулятори).Шкідливість цього способу вживання полягає у підвищеному ризику фактів передозування, ускладнення загальної симптоматики, скоєння суїцидів на тлі недостатчі необхідної дози наркотика.

2) Недостатній контроль з боку МОЗ та МВС за фактами нелегального продажу наркомістких препаратів без рецептів приватними аптеками, що порушує не тільки нормативні приписи обігу цих апаратів, але й створює умови для уникнення контролю за їх якістю.

3) Слід звернути увагу на функціонування Центрив з небезпечних захворювань, які розташовані у кожному регіоні та мають конфіденційний характер звернення громадян (здебільш це вже інфіковані наркомани) і комбіновану форму фінансування, за участю міжнародних організацій в сфері медикаментозної (замісної) терапії. Так, великою проблемою остається поширення останнім часом ВІЛ інфікованих, що потребує від МОЗ опрацювання нового медичного протоколу лікування ВІЛ- позитивних і хворих на СНІД українців, за рахунок фінансування медичних послуг цим громадянам не тільки за кошти МОЗ, а й за рахунок Міністерством фінансів України.

По-друге, розглянемо окремі соціально - кримінологічні фактори, які сприяють поширенню наркозлочинності.

З проголошенням у 1991 році незалежності Україна поряд з початком інтеграції у глобальні процеси світового співтовариства отримала поширення наркоманів та наркозлочинності, оскільки ввійшла в транзитну зону основних міжнародних наркотрафіків. [1, с.288]

Стратегія державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року наголошувала на гуманістичній напрямку у сфері дотримання основних прав і свобод споживачів наркотиків, але, як доводить практика, особа, що вживає наркотики розглядається як потенційний спеціальний суб'єкт скоєння злочинів.

За останні 10 років кількість зареєстрованих злочинів, пов'язаних із вживанням наркотиків зросла більше ніж у 4 рази, а кількість скоєних злочинів наркоманами зросла в 7,7 разів.

Так, за дослідженням Ю.Г Понамаренка, злочини у сфері незаконного наркообігу переважно вчиняють особи віком від 18 до 30 років- 51,9% від загальної кількості, з яких: молодь, яка не працює і не навчається- 78%; були раніше вже судимі- 39 %; 13% -групи мали ознаки організованості. [2, с.7,11]

За психологічними ознаками автор М.Ю. Валуйська виділяє наступні групи особи злочинців-наркоманів:

- а) особи з рисами астенічного характеру;
- б) злочинці з ознаками хронічної дезадаптації, яка є постійною властивістю особистості;
- в) злочинці з наявністю рис егоїзму, роздратованості, емоційної нестійкості, легким виникненням реакцій тривоги та занепокоєння.[3, с. 46]

Автор І.М. Даньшин акцентує увагу на таких елементах соціально-психологічних якостей злочинця-наркомана, як: особливості особи, яка сформувалась на базі її психічних станів і процесів у ході власного соціального досвіду; спрямованості особистості, мотиваційної сфери, потреб, установок, інтересів тощо. [4, с. 288]

Окремо слід наголосити на зростання **полінаркотизму**, який становить 4,9 % від загальної кількості споживачів наркотичних препаратів. При цьому переважно вживаються наркотичні засоби, виготовленні кустарними методами, що створює загрозу отриманню пагубних наслідків: хронічні отруєння речовинами, прискорення фізичної та соціальної деградації наркоманів.

Згідно досліджень кримінологів до категорії осіб, які знаходяться в зоні ризику вживання наркотиків попадають:

- підлітки з неблагонадійних (антисоціальних) сімей;
- студентська молодь (здебільш «мажори»);
- особи, які працюють у секс-бізнесі;
- особи, які соціально-неохоплені працевлаштуванням або навчанням.

Прорахунки у сімейному вихованні підлітка напряму залежить від суб'єктів первинної соціалізації, в якості яких виступає «сім'я» (батьки, особи що їх заміщують); «школа» (навчально-освітні заклади, спеціалізовані інтернати тощо). Особливу турботу викликає гендерна спрямованість попиту на наркотичні речовини з боку осіб жіночої статі.

Так, у 2019 році за дослідженням ЮНІСЕФ -18,3 % дівчат-підлітків мали досвід вживання наркотичних речовин протягом життя (тоді як у 2015 році цей показник становив 11,9 %). Це, на наш погляд, створює загрозу майбутньому генофонду українців та висвітлює недоліки у моральному вихованню дівчат-підлітків стосовно їх головної соціальної функції- материнства.

Антисоціальні сім'ї, де виховуються діти-підлітки іноді криють також факти домашнього насильства, спонукання до заняття проституцією (як форми матеріального добробуту сім'ї), що також спрямовує шлях дитини до вживання наркотичних речовин.

Окремо, на наш погляд, слід окреслити латентну проблему морально-психологічного клімату у сім'ях, в яких діти проявляють схильність до наркотиків або вже мають наркозалежність.

З одного боку, такі особи скоюють злочини безпосередньо в сім'ї, а саме крадуть у батьків гроші, цінності, речі побуту, з метою їх реалізації та придбання необхідних наркотичних речовин. Практика протидії цим проявам доводить, що при таких ситуаціях батьки становляться заручниками обставин, за рахунок:

- небажання розповсюджувати інформацію, оскільки побоюються морального осуду свого оточення за місцем мешкання;
 - зневіри у дієвість превентивних заходів підрозділів Національної поліції на підставі (в окремих випадках) відкритого «відхрещення» від цих проблем.
- На підставі вище зазначеного

Література

1. Стеблинська О.С. Кримінологічна характеристика окремих видів транснаціональної організованої злочинності: наркобізнес // Проблеми протидії транснаціональній організованій злочинності : наук.-практ. посіб. / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х.: ХНУВС, 2010. 288 с.
2. Пономаренко Ю.Г. Кримінологічна характеристика злочинності у сфері незаконного наркообігу : «кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» Ю.Г. Пономаренко. Харків., 2004. 20 с.
3. Валуйська М.Ю. - Кримінологічне вчення про особу злочинця – основа ефективності попередження злочинності на індивідуальному рівні // Проблеми законності: – Харків: нац. юрид. акад. України, 2006. – вип. 81. 206 с. с. 136-143.
4. Даньшин І.М. - Кримінологія: Загальна та Особлива частини: [підручник] за заг. ред. В.В. Голіни. 2-ге вид. перероб. і доп. Харків.: Право, 2009. 288 с.

Ищенко І. В. ДЕЯКІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ.....	149
Колдorarь О. І. ПОЛІЦІЯ І НАСЕЛЕННЯ: ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОСТІ СПІВПРАЦІ.....	150
Коропатов О. М., Медведенко С. В., ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЗАЛУЧАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ ГРОМАДСЬКОСТІ ДО ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	151
Крижановська О. В. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ.....	154
Нагорная Н. А. РОЛЬ ПРЕЗУМПЦІИ НЕВИНОВНОСТИ В ПРОЦЕСЕ ДОКАЗУВАННЯ.....	156
Твердохліб А. С. ОСОБЛИВОСТІ КОМПЕТЕНЦІЇ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ.....	158

СЕКЦІЯ 4. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ.

Варинський В. О. ПРОБЛЕМИ НАРКОМАНІЇ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ.....	160
Гросу О. В. ПРОТИДІЯ НЕЗАКОНОМУ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ РЕЧОВИН.....	161
Косарвська О. В., Велетнюк Н. С. ОКРЕМІ СОЦІАЛЬНО-КРИМІНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ СЕРЕД МОЛОДІ.....	162
Пашаєв А. З. ПРОТИДІЯ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ ШЛЯХОМ НЕГЛАСНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА.....	164
Ярмакі В. Х. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В СФЕРІ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН І ПРЕКУРСОРІВ.....	165

СЕКЦІЯ 5. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ТА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Бляшенко О. О. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАЛУЧЕННЯ ОСІБ ДО ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ.....	167
Болтянська А. В. ПРОБЛЕМИ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКРІПЛЕННЯ СТАТУСУ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ ОПЕРАТИВНИХ ПРАЦІВНИКІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ.....	168
Гриньова К. Г. ОСОБЛИВОСТІ ПОРЯДКУ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИКІВ.....	170
Дьоров С. Л. ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ «ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПОРТАЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ» В ОПЕРАТИВНОМУ ПОШУКУ ЗЛОЧИННО-АКТИВНИХ ОСІБ.....	171
Єгоров С. О. ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ПРОТИДІЇ КИШЕНЬКОВИМ КРАДІЖКАМ.....	173
Колісниченко М. В. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	176
Кіріченко А. В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА СВОБОД ГРОМАДЯН ПРИ ПРОВЕДЕННІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	178
Кісенко В. П. ОПЕРАТИВНІ ПІДРОЗДІЛИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ, ЯК СТОРОНА ОБВИНУВАЧЕННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....	179